

CÓ THỂ THU THÊM THUẾ NHẬP KHẨU MÀ KHÔNG CẦN PHẢI TĂNG THÊM THUẾ SỬA

NGÔ VĂN PHƯƠNG

Chúng ta hiện nay đang bị thất thu thuế một cách nghiêm trọng. Việc thất thu thuế là một sự kiện đã kéo dài trong nhiều năm và công tác chống thất thu thuế đã được Đảng và Nhà nước đề ra là một trong những công tác quan trọng nhất của năm 1994.

Từ khi Đảng và Nhà nước phát động chính sách đổi mới, thì nguồn thu thuế đã trở thành nguồn thu chính của ngân sách nhà nước. Do đó việc thất thu thuế có thể dẫn đến lạm phát, gây thiệt hại khó lường cho sự nghiệp xây dựng đất nước.

Chỉ riêng trong lĩnh vực thuế nhập khẩu, thông qua các báo cáo của Nhà nước, của ngành thuế cũng như các tin tức đăng trên các báo và các sự kiện xảy ra trong ngành nhập khẩu hiện nay đều chứng minh rằng: Việc thất thu thuế nhập khẩu hiện nay và các năm qua đã thật sự nghiêm trọng. Thuế nhập khẩu bị thất thu trong năm 1993 và 6 tháng đầu năm 1994 có thể lên đến hàng ngàn tỷ đồng.

Trong báo *Sài Gòn giải phóng* ngày 29.07.1994, trong mục kinh tế - bài "Thất thu thuế xuất nhập khẩu từ đâu?" đã đưa ra những chứng cứ rất cụ thể và ước lượng số thuế nhập khẩu bị thất thu trong 6 tháng đầu năm 1994 có thể lên đến 400 tỷ đồng.

Nay chúng tôi xin đưa ra một vài con số trong ngành điện gia dụng, điện lạnh, điện tử v.v... Theo biểu thuế nhập khẩu của nhà nước thì tủ lạnh thuế suất 25%, máy lạnh thuế 25%, máy giặt thuế suất 20% v.v, nhưng phần lớn các nhà nhập khẩu điện lạnh, điện tử và điện gia dụng thông qua một số công ty ở Hồng Kông, Đài Loan, Thái Lan, Malaysia và nhất là Singapore đã trốn thuế bằng cách hạ giá hóa đơn khi nhập hàng. Thật ra, cách trốn thuế nhập khẩu bằng cách hạ giá hóa đơn nhập khẩu không phải là cách làm mới mẻ của các nhà nhập khẩu. Việc hạ giá hóa đơn nhập đã diễn ra từ nhiều năm trên tất cả các lĩnh vực và đã làm cho ngân sách nhà nước thất thu nghiêm trọng, ảnh hưởng trầm trọng đến giá hàng nội địa và làm cho các nhà sản xuất trong nước phải điêu đứng.

Do đó, năm 1992, 1993, Bộ tài chính đã đưa ra một bảng giá tối thiểu để làm cơ sở tính thuế nhập khẩu một số mặt hàng và ngành hàng. Phải thừa nhận rằng, bảng giá tối thiểu đã chứng tỏ mặt tích cực và ngăn chặn một cách

có hiệu quả những hành động trốn thuế qua con đường hạ giá hóa đơn nhập khẩu. Nhưng rất tiếc, sau đó bảng giá tối thiểu lại không áp dụng nữa vì khi đưa ra bảng giá tối thiểu, Bộ tài chính đã không có sự tham khảo cẩn thận giá hàng nhập với các nhà đại diện những công ty nước ngoài, Phòng thương mại và công nghiệp, Hiệp hội công thương v.v. nên có nhiều loại giá tối thiểu ấn định quá cao, không sát thực tế và đã làm nhiều công ty bị thiệt thòi do phải đóng thuế quá cao, có khi đến gấp đôi số thuế phải đóng, vì vậy phải tạm ngưng áp dụng.

Chính việc ngưng áp dụng bảng giá tối thiểu của Bộ tài chính, của Tổng cục thuế đã mở đường cho bọn gian thương lộng hành, bọn trốn thuế nhập khẩu bằng cách hạ giá hóa đơn, được sự hỗ trợ của một số công ty nước ngoài thiếu lương tâm và vô trách nhiệm tiếp tay, nên đã tha hồ làm mưa làm gió, qua mặt hải quan, qua mặt ngành thuế để thu những số lợi nhuận khổng lồ.

Trong các năm 1992, 1993 và 1994, một số nhà buôn, nhà nhập khẩu cộng tác với một số công ty nước ngoài ở Đài Loan, Singapore v.v. bằng cách hạ giá hóa đơn chỉ còn 50% của giá thực sự, họ đã thu lợi hàng chục tỷ, hàng trăm tỷ, cướp mồ hôi nước mắt

của nhân dân Việt Nam đang phải chịu đựng từng đồng VN, từng đồng USD để xây dựng đất nước.

Việc trốn thuế bằng cách hạ giá hóa đơn đã diễn ra như sau: Một công ty hoặc một nhà buôn trong nước sau khi đã thỏa thuận với công ty nước ngoài về giá mua. Ví dụ: 1 tủ lạnh Hitachi R - 15A3BK, giá bán thật sự của Công ty Hitachi Sales Corporation cho các nước Đông Nam Á là giá CIF 225 USD, như vậy nhà nhập khẩu Singapore muốn bán lại chiếc tủ lạnh R-15A3BK từ Singapore về Việt Nam họ phải bán giá tối thiểu là giá CIF 250 USD. Sau khi đã thỏa thuận giá 250 USD thì họ thống nhất với nhau chỉ làm giá CIF là 125 USD, số sai biệt 125 USD còn lại họ chuyển tiền bằng con đường bất hợp pháp hoặc chính các công ty đó đưa người vào Việt Nam nhận tiền mặt, hay nhận lại bằng tiền đồng Việt Nam để thu mua nông hải sản chuyển về Singapore. Với cách làm ăn này họ được lợi nhiều mặt, nhà nhập khẩu trong nước bằng cách hạ giá hóa đơn họ đã hạ giá thành sản phẩm của họ vì chỉ còn phải đóng 50% thuế

nhập khẩu, 50% phí ủy thác, 50% phí ngân hàng. Do đó khả năng cạnh tranh của họ rất cao, vừa thu lợi nhiều lại vừa có giá hàng rẻ. Cho nên chúng ta không ngạc nhiên khi thấy những nhà nhập khẩu chân chính không trốn thuế nhập khẩu đã phải điêu đứng vì cách cạnh tranh bất chính của họ.

Có thể khẳng định rằng, trong ngành điện lạnh và điện gia dụng hầu như 90% các công ty Singapore, Hồng Kông đều bán vào Việt Nam với giá ghi trên hóa đơn chỉ bằng 50% đến 60% giá thực sự. Các mặt hàng Hitachi, National, Panasonic, Sanyo, Sharp, Toshiba, JVC, Sony đều được nhập vào Việt Nam với giá chỉ bằng 50% đến 60% giá thực sự và chỉ phải đóng thuế nhập khẩu theo hóa đơn, do đó ngân sách đã thất thu một số tiền khổng lồ.

Nếu chúng ta biết rằng chỉ riêng mặt hàng National, Panasonic, hãng Matsushita Electric đã thông qua các công ty Singapore bán vào Việt Nam trên 12 triệu USD/năm 1993. Các mặt hàng Hitachi, National, Panasonic, Sanyo, Sharp, Toshiba, JVC, Sony v.v. đã được bán vào Việt Nam trên 100 triệu USD (năm 1993) với các loại hàng điện lạnh, điện tử và điện gia dụng.

Người ta cho rằng, chỉ riêng về các mặt hàng điện lạnh, điện gia dụng, vì không có bảng giá tối thiểu để ngăn chặn hành động trốn thuế nói trên, trong năm 1993 chỉ riêng tại Cảng Sài Gòn con số thất thu thuế nhập khẩu cũng đã lên đến trên 300 tỷ. Và 6 tháng đầu năm 1994 con số thất thu thuế nhập khẩu trong ngành điện lạnh, điện gia dụng cũng lên đến trên 300 tỷ.

Mới đây, ngày 28.05.1994 vừa qua, quyết định số 280/Ttg của Thủ tướng chính phủ đã ban hành 1 biểu thuế mới và đã tăng biểu thuế nhập khẩu xe hơi từ 150% lên 200%; tủ lạnh, máy lạnh từ 25% lên 30%; máy giặt từ 20% lên 30% v.v. Chúng tôi nhận thấy việc tăng thuế là cần thiết để tăng thu cho ngân sách nhưng tận thu, thu đúng, thu đủ còn có tác dụng quan trọng hơn. Đôi khi thuế suất càng cao thì càng khuyến khích bọn buôn lậu, bọn gian thương tích cực hơn nữa trong việc trốn thuế của họ.

Riêng máy giặt, hiện nay đang là niềm mơ ước của cán bộ - công nhân viên, cả hai vợ chồng phải đi làm suốt ngày, thì cái máy giặt là một phương tiện rất cần thiết, hơn nữa máy giặt ở Việt Nam chưa sản xuất được nhưng

bảng thuế suất ngày 28.08.1993 số 54/CP do Hội đồng bộ trưởng ban hành lại tăng từ 20% lên 30%. Việc tăng thuế máy giặt như thế đã làm tiêu tan hy vọng của nhiều gia đình CB-CNV đang tiết kiệm từng đồng bạc để mong mua một chiếc máy cho cuộc đời đỡ cực nhọc hơn.

Việc hạ giá hóa đơn trong việc nhập khẩu xe hơi cũng diễn ra rất ác liệt từ nhiều năm nay. Xe hơi có thể qua Cảng Hải Phòng, Cảng Vũng Tàu, Đà Nẵng với giá hóa đơn chỉ ghi có 50%. Một chiếc xe Toyota 12 chỗ ngồi, giá CIF rẻ nhất của các nhà đại diện Toyota bán ra phải từ 18.000 USD đến 20.000 USD tùy theo các trang thiết bị nhiều hay ít, đã được ghi vào giá hóa đơn nhập khẩu chỉ từ 9.000 đến 12.000 USD. Do đó trước Quốc hội, Phó Thủ tướng Trần Đức Lương đã báo cáo ngân sách nhà nước hiện nay đang mất cân đối và bội chi nghiêm trọng, vì vậy áp lực lạm phát có thể gia tăng. Để cân bằng thu chi, Nhà nước đề ra công tác hàng đầu là chống thất thu, chống buôn lậu. Trong báo cáo của ông Đặng Thiện - Cục trưởng cục thuế TP.HCM - tại cuộc họp thường kỳ của Ủy ban mật trần tổ quốc TP.HCM ngày 26.07.94 vừa qua cho biết: Chỉ tiêu thu thuế xuất nhập khẩu trong năm 1994 là 5.000 tỷ đồng và nhà nước đang hy vọng sẽ tăng thu bằng cách tận thu và tăng thuế suất để có thể thu được trong năm 1994 là 5.500 tỷ đồng, tăng thêm 500 tỉ.

Chúng tôi nghĩ rằng ngân sách nhà nước có thể thu thêm được từ 1.000 đến 2.000 tỷ đồng trong năm 1994 mà không cần phải tăng biểu thuế suất nhập khẩu nếu Bộ tài chính, ngành thuế, hải quan có biện pháp quản lý chặt chẽ hơn nữa giá hàng nhập khẩu, tích cực ngăn chặn bọn gian thương hạ giá hóa đơn nhập khẩu trên tất cả các lãnh vực từ xe hơi, điện lạnh, điện gia dụng, điện tử, vải vóc hóa chất, vật tư nguyên liệu hàng tiêu dùng v.v.

Chúng tôi đề nghị, cần gấp rút ban hành một bảng giá tối thiểu trên tất cả các ngành, ra một sắc luật nghiêm khắc trừng trị hành động trốn thuế bằng cách hạ giá hóa đơn nhập khẩu và chuyển ngân lậu để thanh toán phần chênh lệch. Nghiêm khắc kỷ luật những công ty quốc doanh tiếp tay cho bọn gian thương và những nhà buôn trốn thuế ở trong nước thông qua con đường nhập khẩu.

Bảng giá tối thiểu cần sát thực tế, hợp lý và thật sự là giá tối thiểu của mặt hàng đó chứ không nên để giá tối thiểu lại trở thành giá tối đa như các bảng giá tối thiểu đã ban hành các lần trước. Biểu thuế mỗi loại hàng phải thật rõ ràng, cụ thể, chi tiết không thể gây hiểu lầm hay tìm cách giải thích sai lạc để áp đặt một thuế suất thấp hơn

hoặc cao hơn nhằm gây khó dễ và đòi hối lộ của những nhà nhập khẩu chân chính.

Cần tham khảo các văn phòng đại diện của các công ty nước ngoài ở Việt Nam, cụ thể ở TP.HCM và Hà Nội. Hiện nay gần như tất cả các công ty quan trọng như Sanyo, National, Toshiba, Sharp, Samsung, Nissan, Hitachi, Honda v.v.. đều có mặt ở Việt Nam, tất cả các công ty này đều có văn phòng đại diện chính thức của họ ở TP.HCM hoặc Hà Nội. Tôi tin chắc rằng họ sẵn sàng cung cấp tất cả bảng giá của các mặt hàng của công ty họ để giúp Hội đồng bộ trưởng có cơ sở ra những bảng giá tối thiểu. Hơn nữa họ cũng có bốn phận phải cung cấp giá hoặc phải đăng ký giá khi có yêu cầu của Bộ tài chính hoặc cơ quan giá của nhà nước Việt Nam.

Không lý do gì chính văn phòng đại diện của Công ty Sanyo tại TP.HCM lại bán giá hàng Sanyo cao gấp đôi chính mặt hàng Sanyo do một nhà buôn sĩ ở Singapore bán cho một nhà nhập khẩu Việt Nam.

Chúng ta không chấp nhận giá một máy giặt, tủ lạnh, máy lạnh Toshiba hoặc Hitachi của một nhà buôn sĩ hoặc ở Singapore lại có thể bán rẻ bằng phân nửa giá của văn phòng đại diện chính thức của Công ty Toshiba hoặc Hitachi ở Việt Nam. Khi chính đại diện của hãng Toyota đã cung cấp 1 bảng giá cho Bộ tài chính, thì ngành thuế vụ, hải quan không thể chấp nhận một giá từ Singapore rẻ hơn giá mà đại diện hãng Toyota đã đăng ký ở Việt Nam.

Đồng thời Bộ thương mại nên ban hành chế độ văn phòng đại diện ở Việt Nam. Chỉ những văn phòng đại diện hợp pháp có ký quỹ ở Việt Nam mới được quyền ký hợp đồng bán hàng nước ngoài cho các công ty nhập khẩu ở Việt Nam, để nghị không cho phép những nhà buôn, công ty không có văn phòng đại diện ở Việt Nam được trực tiếp ký hợp đồng bán hàng của họ cho các công ty trong nước. Các văn phòng đại diện

các công ty nước ngoài ở Việt Nam chắc chắn sẽ có trách nhiệm và thận trọng hơn khi ra hóa đơn và khi cung cấp một bảng giá hàng nhập khẩu. Vì nếu họ bị phát hiện, văn phòng họ sẽ bị đóng cửa và bị chế tài hoặc đưa ra tòa, còn các công ty nước ngoài không có văn phòng đại diện ở VN bán hàng bừa bãi vào Việt Nam với những hóa đơn ma, hợp đồng ma vô tội vạ, khi có vấn đề gì họ chỉ việc rút êm là xong.

Bộ thương mại nên kiểm soát chặt chẽ giá hàng nhập bằng cách buộc tất cả văn phòng đại diện các công ty nước ngoài trước khi bán hàng, ký hợp đồng với các công ty Việt Nam phải đăng ký bảng giá cho Sở thương mại hoặc Ủy ban vật tư và các cơ quan này sẽ liên tục nghiên cứu giá cả của họ và nếu cần sẽ mời họ lên để thuyết minh.

Nếu văn phòng đại diện nào mà bán giá rẻ chỉ bằng phân nửa giá thực thì Bộ thương mại sẽ không cấp giấy phép nhập khẩu hoặc sẽ giới thiệu cho các công ty trong nước đến văn phòng đại diện đó mua để giúp cho các công ty trong nước khỏi bị mua giá cao ở các văn phòng đại diện khác, thậm chí đăng báo rộng rãi lên để cho toàn dân đến mua của nhà nhập khẩu đó. Ngoài ra, nếu trong cùng thời điểm, với cùng mặt hàng, cùng chủng loại, mẫu mã nếu có công ty nước ngoài nào cung cấp giá rẻ hơn thì Bộ thương mại không cấp giấy phép nhập khẩu cho các công ty trong nước nhập từ các nguồn khác có giá cao hơn mà bắt buộc họ phải quan hệ mua hàng của công ty nước ngoài nêu trên để tránh tình trạng nhập hàng giá cao gây lãng phí ngoại tệ của đất nước.

Với một số biện pháp trên, tôi nghĩ rằng chúng ta có thể ngăn chặn một cách có hiệu quả việc trốn thuế nhập khẩu bằng cách hạ giá hóa đơn như họ đã làm trong mấy năm qua.

Chắc chắn nhà nước, ngành thuế có thể thu thêm từ 1.000 đến 2.000 tỷ đồng thuế nhập khẩu trong năm 1994 mà không cần phải tăng thêm thuế suất ♣

ĐÍNH CHÍNH

Trong Tạp chí Phát triển Kinh tế số 45 (7/94), trang 53, cột cuối của bảng tính thuế, xin đọc lại là:

Cách tính thuế
Miễn thuế tại Hà Lan $0,4 (100 - 25) = 30$ $(0,4 \times 100) - 25 = 15$

Thành thật xin lỗi tác giả và độc giả

PTKT

THÔNG BÁO

Kính mời cộng tác viên và bạn đọc viết bài và đón đọc Tạp chí Phát triển Kinh tế quý IV/94, với các chủ đề sau đây:

- 10.94: Vốn trong nước.
- 11.94: Kiểm toán
- 12.94: Cổ phần hóa